

RAN-1801130401040001

M.A. (Sem. - I) Examination November - 2025

Sanskrit (Paper - 4A) Poetics Alankar Shashtra

આચાર્ય ભરતકૃત નાટ્યશાસ્ત્ર પ્રથમ અધ્યાય નિયતાંશ, ભામહ વિરચિત કાવ્યાલંકાર પ્રથમ પરિચ્છેદ (નિયતાંશ)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

પ્ર.1. ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ)

10

- ભરતમુનિના અનુગામી આચાર્યોના નામ લખો.
- નાટ્યશાસ્ત્રની પ્રચલિત ટીકા અને ટીકાકારનું નામ જણાવો.
- કઈ વૃત્તિના આયોજન માટે બ્રહ્માએ સૌપ્રથમ કોને ઉત્પન્ન કર્યા?
- નાટ્યવેદનો પ્રયોગ કોના દ્વારા અટકાવવામાં આવ્યો? શા માટે?
- દોષયુક્ત કાવ્યને ભામહ કોની સાથે સરખાવે છે? શા માટે?
- કાવ્યાલંકાર પ્રમાણે જે કવિ નથી તેનું જ્ઞાન કોના જેવું નિરર્થક છે?
- અભિનયક્ષમ રૂપકાદિ માટે ભામહ કયા શબ્દનો પ્રયોગ કરે છે?

પ્ર.2. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક સાનુવાદ સમજાવો.

06

- જગ્રાહ પાઠ્યમૃગવેદાત્ સામમ્બ્યો ગીતમેવ ચ।
યજુર્વેદાદભિનયાન્ રસાનાથર્વણાદપિ।।
- યસ્માદનેન તે વિઘ્નાઃ સાસુરા જર્જરીકૃતાઃ।
તસ્માજ્જર્જર એવેતિ નામતોડયં ભવિષ્યતિ।।

(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક સાનુવાદ સમજાવો.

07

- નાકવિત્ત્વમધર્માય વ્યાધયે દણ્ડનાય વા।
કુકવિત્ત્વં પુનઃ સાક્ષાન્મૃતિમાહુર્મનીષિણઃ।।
- અધનસ્યેવ દાતૃત્વં ક્લિબસ્યેવાસ્ત્રકૌશલમ્।
અજ્ઞસ્યેવ પ્રગલ્ભત્ત્વમકવેઃ શાસ્ત્રવેદનમ્।।

પ્ર.3. નાટ્યોત્પત્તિ વિષયક વિવિધ મતો દર્શાવી આચાર્ય ભરતમુનિનો મત વિસ્તારથી સમજાવો.

13

અથવા

પ્ર.3. ટૂંકનોંધ લખો.

13

- નાટ્યશાસ્ત્ર ઉદ્ભવ વિકાસ
- કાવ્યશાસ્ત્રના વિવિધ સંપ્રદાયો

- પ્ર.4. “ શબ્દાર્થો સહિતૌ કાવ્યં ગદ્યં પદ્યં ચ તદ દ્વિધાઃ”-વિસ્તારથી સમજાવો. 14
અથવા
- પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો. 14
1. ભામહના મતે કવિપ્રતિભા
 2. ભામહના મતે કાવ્યના હેતુઓ
-